

El llenguatge administratiu i el llenguatge jurídic són cosins germans. Aquí i a tot arreu. A la nostra àrea idiomàtica, però, l'un ha prosperat molt i l'altre ben poc. Qualsevol llenguatge d'especialitat necessita com l'aire que respira un àmbit d'ús. La Generalitat de Catalunya, la Generalitat Valenciana, el Govern Balear, les set diputacions continentals i els tres consells insulars, més els nostres ajuntaments —els grans, els mitjans i els petits—, constitueixen, des del restabliment de la democràcia a Espanya, un àmbit extens i propici per al llenguatge administratiu català, que amb menys de dues dècades ha assolit una maduresa esplèndida (a la qual també ha contribuït el Govern d'Andorra).

El pobre llenguatge jurídic, en canvi, no ha tingut tanta sort. A l'Administració de justícia, que és el seu hàbitat principal, hi pesa molt la inèrcia lingüística heretada del règim polític anterior, que imposava el castellà com a llengua única del món judicial. La situació, però, ha començat a canviar, sobretot durant els últims anys, tot i que, pel que fa a la normalització lingüística, la justícia i el dret són encara molt lluny del grau de normalitat del català assolit a l'Administració pública.

El Departament de Justícia treballa activament a favor de la introducció de la llengua catalana als jut-

jats i tribunals de Catalunya, mentre que els professionals del dret protagonitzen algunes iniciatives a favor de la normalització lingüística del món jurídic. Una de les més notables és el *Formulari jurídic 1995*, elaborat i editat pel Consell dels Col·legis d'Advocats de Catalunya, amb el suport dels departaments de Cultura i Justícia de la Generalitat, del Consorci per a la Normalització Lingüística i de l'empresa d'informativa jurídica Colex Data.

La gràcia del *Formulari jurídic 1995* és que es tracta d'una eina realment pràctica distribuïda entre tots els advocats i advocades que, voluntàriament, s'han compromès a fer-la servir. Com que la presentació d'aquest treball és breu i clara, val la pena de reproduir-la:

«A l'hora de presentar el *Formulari jurídic 1995*, no cal rectificar res de la presentació del de 1994. Al contrari. Aquest formulari és, efectivament, un recull obert. Després d'aquesta primera ampliació, la documentació que en resulta un cop l'hàgiu incorporada inclou com a novetat més destacada un apartat completíssim dedicat a la nova Llei d'arrendaments urbans, que consta de trenta-sis documents. També cal subratllar que el disquet del *Formulari jurídic 1995*, que substitueix del tot el de 1994, conté el conjunt de

documents de què disposeu ara en paper imprès i, sobretot, du un programa d'instal·lació més potent que l'anterior, que el fa adaptable a l'equipament informàtic de pràctica-ment tots els bufets.

»Els dos mil tres-cents inscrits al Programa de normalització lingüística de despatxos d'advocats fins al mes d'abril de 1995, la vintena de cursos per millorar la formació lingüística en català dels advocats i advocades que tenen lloc aquest any arreu de Catalunya i el renovat compromís públic dels col·legis catalans d'advocats a favor de la normalització lingüística, confirmen la voluntat clara dels professionals del Dret de continuar avançant cap a la plena normalitat idiomàtica.

»A més, l'avenç d'aquesta iniciativa de la Comissió de Normalització Lingüística del Consell dels Col·legis d'Advocats de Catalunya coincideix, feliçment, amb la intensificació de la tasca normalitzadora del Departament de Justícia als tribunals i jutjats i oficines judicials de tot Catalunya i, també, amb un nou impuls del procés general de normalització de la llengua pròpia del país, malgrat les lamentables onades d'incomprensió aixecades fora de la nostra àrea idiomàtica.

»Però, hi hagi calma o mala maror, cada cop són més els advocats i advocades embarcats en el projecte de normalitzar la llengua catalana en el seu àmbit professional. Aquest formulari, que ara rep una primera

ampliació (i en seguiran d'altres ben aviat), no és res més que una eina per facilitar —és a dir, fer fàcil— la travessia del canvi lingüístic.»

El *Formulari jurídic 1995* recull, en conjunt, trenta-tres escrits de tràmit, dinou escrits de fons de diverses branques del dret, trenta-sis models de documents vinculats a la Llei d'arrendaments urbans, una relació de punts d'assessorament del Consorci per a la Normalització Lingüística i la relació dels catorze col·legis catalans d'advocats, als quals, per cert, es poden adreçar els col·legiats que vulguin rebre el *Formulari jurídic 1995* i les pròximes ampliacions.

Si la gràcia principal del *Formulari jurídic 1995* és, doncs, sociolingüística (la seva implantació entre els usuaris), l'altra gràcia d'aquesta obra és estrictament lingüística. Es tracta del fet que, sense necessitat de teoritzar-los, aplica clarament els principis propis d'un llenguatge jurídic modern i català alhora.

La claredat, la simplificació, la funcionalitat, la precisió, el to relacional adequat (sense afalacs ni tampoc humiliacions com el famós «*suplico*» castellà), l'ús de la primera persona del singular per part del redactor del document, la no discriminació lingüística per raó de sexe, el fet d'evitar l'abús de les frases passives, de les frases negatives i de les nominalitzacions, la supressió de les formes no personals del verb, la

voluntat d'evitar les paraules supèrflues (que tan feixuga han fet la prosa judicial castellana), la bona estructura dels documents fins i tot des d'una òptica visual, tot això és al *Formulari jurídic 1995*.

Som, per tant, davant d'una obra

que no s'ha limitat a catalanitzar la documentació jurídica, sinó que també l'ha modernitzada, seguint les tendències més actuals del llenguatge jurídic internacional.

Joan TUDELA

Josep M. PUJOL i Joan SOLÀ, *Ortotipografia: Manual de l'autor, l'autoeditor i el dissenyador gràfic*, Barcelona, Columna, 1995, 424 pàg., ISBN 84-7809-632-9.

Els humans som d'una mena de manera que som capaços de resoldre qualsevol cosa, per difícil que sigui, amb la condició que, alhora, n'espantem una altra. D'exemples, la història de la humanitat n'és plena. Hem aconseguit, almenys a Europa, de vèncer la fam i, també, que tothom visqui en unes bones condicions higièniques, cosa que fins fa ben pocs segles semblava ben bé impossible. Alhora, però, hem fet malbé el medi ambient, hem destruït i embrutat la naturalesa com mai no havia passat al nostre planeta.

Una cosa semblant passa amb la lletra impresa. N'hi ha més que mai, i disposem d'una tecnologia fabulosa aplicable a l'escriptura i a l'edició. Alhora, però, hem perdut l'antiga saviesa de l'art de compondre els textos i d'imprimir-los i, com l'aprenent de bruixot, ens trobem desbordats per unes eines que no acabem de dominar.

En aquest sentit, el llibre escrit a quatre mans per Josep M. Pujol i

Joan Solà, titulat *Ortotipografia* i subtitulat *Manual de l'autor, l'autoeditor i el dissenyador gràfic*, és d'allò més oportú i útil. Es tracta d'una obra que «vol servir les necessitats dels professionals de la lletra impresa —entenen sota aquest concepte l'àmplia gamma dels tècnics del sector editorial, de la composició de text i del disseny gràfic—, i que també va adreçada, molt assenyalamment, als autors de qualsevol text destinat a la impremta: escriptors, assagistes, traductors, periodistes, filòlegs editors de textos antics o moderns, *copywriters* d'agències publicitàries, caps de gabinets de premsa o de difusió que han de publicar butlletins d'empresa, material informatiu i tota mena de paperassa corporativa, graduats que preparen treballs d'investigació o tesis, etc.».

És un llibre que incita i ajuda al treball ben fet, però que reconeix clarament que la perfecció no és d'aquest món: «Els anglesos col·leccionen diverses edicions de la Bíblia